

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Consequentibus Pertexens, Quae post beatum S. Xaverij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

22. Fides Christ. duobus Ethnicis datur examin & conuertuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

mensibus qui de liberali Christianorū caritate largā stipem partirentur in pauperes, in quo magnū decus rei attulit Christiana, in ligno facinus nobilissima matrona, quæ immensis potens diuitiis, sepulchro solum quod sibi ad victum tenuem suffecturum putabat, reliqua omnia profudit in cæcos, elephantiacos, mutilos, aliisque afflictos miseris qui Meaci degebant, quod factum nullius ante hac exempli susceptum illicio Iaponiæ omnis laudem promeruit, præterquam Bonziorum quos sua potius iis bonis frustrata cupiditas, quàm in Christianos torquebat inuidia. Fidelium cæteros etsi par omnes spiritus non egit, ad eandem opum eum matrona illa despicientiam, iis certè non defuit, mutua illarum communicatio, ad Ecclesiæ nascentis quoad valuit apta morem, communionem saltem facultatum, qua familiæ tenues pinguiorum sumptibus alerentur. Menses octo Villela, Meaci posuit, docendis Ethnicis, & Christianorum augendis virtutibus, magnitudine animi præsertim, in omnes imperus, & machinamenta Bonziorum. Contendit & pagis, & castellis prodesse, vicina vrbi euentu vario, & fructu dissimili peruadens. Multi enim, potissimum nobiles, reuerentur veritatem dogmatis Christiani probè animo comprehensam, solumque ex omnibus sanctum, & legitimum adorabant, sed negabant assuetos licentiæ, quam sectæ Iaponum sensibus indulgent, fingendos vnquam ad amissim illius dogmatis, quod impuritates labeculam ne cogitatu quidem admitteret, sic se nihilominus damnandos, & addicendos inferis post hanc vitam, huius autem quæ possent interim potiri gaudia, voluptatesque amissuros, præstare itaque, excrucianos in futurum, præsentibus frui, quàm esse miseris vtrouque, dictum sit eadem philosopha quadrupes, & possint ab asina hæc reuinci, si suam Balaamus iis opponat. Ibat iam annus 1563, in Aprilem, & Meacum sua cum omni ditione tranquilla pace fruebatur, cum repente armati aduersus Cubosamam insurgunt Bonziji, accusant eius tyrannidem, regna septem ab eo, legitimis regibus erepta, id se videlicet vlcisci, nempe homines tam sinceræ, & sollicitæ probitatis, vt dum propriam calcarent, & incestarent conscientiam, multum curarent alienam. Sed enim hac strophæ perduelles se tegunt, & mota in dominos arma speciosis fucant coloribus, vt iure fieri videatur quod rebellio sit; & priuatæ libidines, boni publici gratia subornatæ populis probentur. Imminebat vrbi ad obsidionem exercitus, cum magna orta est Villelam inter, & Christianos contentio, Nitebantur ab eo modis omnibus extorquere Sacaium tantisper diuiterer, dum conquiescerent præsentis tumultus; nam si vrbs cederet in potestatem Bonziorum certò illum statim è medio tollendum; eo vero sublato, & quem sibi tandem eius vice futurum? ne vellet de sua ipsorum in Christi fide constantia sentire timidius; nec eorum minorem, quos in Christo tam multos genuerat, quàm sui vnus habere rationem; denique breuem eius absentiam, iacturæ illius perpetuæ præferri oportere. Contra ipse communem cum iis aleam subire obstinabat; mercena-

rij

22.
Fides Christ.
duobus Eth-
nicis datur
examin &
conuertuntur.

rij esse, non boni pastoris gregem deserere; ad quem tunc, si foret longinquior, confirmandum, & defendendam ab eo luporum rabiem deberet accurrere, sed iis acrius in oppositum nitentibus, Sacaium redire cogitur; vnde ipse Meaco absens, fuit Deo fauente, quam si præsens fuisset vtilior, quamam porrò id in re, dicam; si retexuero pauca, quibus fiat magis perspicua, Regni Meacensis penes Cubosamam summa res, summumque imperium erat; armorum, & regendi cura Mioxindonum penes apud quem Villelam dicebamus plurimum gratia valuisse, & cuius auctoritate ius populo dicebat familiaris eius Mazumagandonus. Huic tertio Bonzij Fienoiamenses libellum dedere supplicem communi nomine, tredecim distinctum articulis, quos ad pacis antiquæ instaurationem, & stabilitatem condiderant illius academiæ proceres, eorum capitum duobus lethali plaga Christianismus petebatur. Primum erat vt P. Villela ex Indiis ad inficiendam peste Iaponiam aduectus, remitteretur cum sua peste in Indias, pœnam capite luiturus, si quando pedem in eas insulas retulisset; ædes verò sacra quam Meaci in umbilico vrbs statuerat, subrueretur ab ipsis fundamentis, sic placatum iri Xacam, & Amidam, quorum diuinitas in ludum populo vertebatur, dum Euangelium laudaretur; sic regno quietem, quam indignati abstulerant, faustitatemque redditurus. Alterum vt omnis Christianitatis aboleretur ritus, omnisque memoria deleteretur: illud enim, aiebant, sectæ mortiferæ venenum, quacumque spargeretur, in rebelliones, discordias, & arma ciuilia surgere, nec eos latuerat Facata, Bungum, Amanguccium, Firandum quæ inuidioso exemplo memorabant, vtrumque foret de capitibus cœteris, ad hæc duo Mazumagandonus respondit, sibi non esse integrum iis satisfacere. Villelam Meaci, securitatis publicæ fide habitare, quam illi Mioxindonus, ipseque adeo à Cubosama exorassent; leuitatis notam Imperatori fore si quod semel & iterum aduenæ donasset, panè statim post abrogaret, aliã sibi videri tutiùs, & prudentiùs eundem, subiiciendam esse Christianorum legem examini; cognitores fore Gicondonum & Xamaxacondonum; iis si regni bono noxia videretur, facili negotio inductum iri Cubosamam, ad reuocandum quod Villelæ indulserat, eumque extra Iaponiam pellendum. Duos nominabat, conditione laicos, peruulgata tamen vniuersæ doctrinæ opinione oraculis suppare, & quouis Bonzio maiores, sed ambos maleficiis insignes, & Christianorum rebus maximè infensos: alterum agenda omnia Mioxindono dictare solitum, quod veneficij sui arte fortunatos agendi articulos bello, paceque illi præsignaret; alterum Cubosamam in Deorum suorum ritibus præceptorem. Hi ergo de lege Christiana delegato iure cognituri, examen illius, condemnatione præuerterant, & communicata inter se sententia Villelæ exitium, fidei Christianæ extinctionem statuerant, tantùm animo versabant de Christianorum templo suis vrbibus asserendo, quid enim aliud expectandum fuit à duobus idololatriæ primipilis, & familiaribus demonis? at enim tam pronam expectationem, in euentus planè contrarios diuina sapientia

re uoluit, sed quàm fortuitò in speciem, quàm exili vsa primordio, ad caudas duas tisionum fumigantium istorum, in lucidissimam accendendas facem, quæ suo splendore innumeris in umbra mortis iacentibus, aditum præiret ad salutem! En ut causam concinnant, seu modum potius Villelæ exturbandi, adest casu Iacobus quidam, consulturus Xiamaxicondonum, in negotio quodam suo domestico: ille aut sciens aut dubitans, irridens certè; es, inquit, Christianus? sum planè, respondit Iacobus? Dic ergo, subinfert Ethnicus, quid tua ista lex te iubet credere: ille, rem magnam interrogas, nec mihi hoc arrego ut norim illam explicare; dūtaxat hoc possum affirmare Christianam legem certò veram esse, & sanctam; nec sum satis doctus ut plura his addam, suspicatus Ethnicus Iacobum ignorationem timori, aut auersioni prætexere, & dedignari Christianorum hosti ea mysteria pandere; curiosius institit, quicquid nosset, multum aut modicū audenter depromeret. Hic verò Iacobus animosè ac liberè, exorsus ab animæ immortalitate, de futuris post mortem, de vno & vero omnium conditore, & iudice Deo, & aliis quæ didicerat dixit, & quæ spiritus Dei loquenti dictabat; dum idem spiritus affaretur animum Ethnicus eloquenti luce, quæ suimet interpres, quocumque se penetrat, tantum veritati quam suadet splendorem affundit, ut nihil iam restet humanæ rationi quod possit opponere: loqui desierat Iacobus; & attonito similis Ethnicus parumper hæserat; tum, abi sis, inquit, & Patrem huc ad me adducito, ut explanet mihi vberius quæ docet, nam si tu qui discipulus es, tã magnificè de iis, & sentis & loqueris; quid ille magister, & doctor; porrò quid si Collega & ego, iis plenius cõprehensis, vincamur, amplectamurque legem Christianam? quæ vultu tam serio, voceque affirmavit, ut ictum animo cœlitus, & ex sententia locutū crediderit Iacobus; quare missò quod scitatum de negotiis suis venerat consilio, Nara profectus est vbi hæc gerebantur, octo ferè Meaco leucis, & cursu Sacaiū alacer aduolauit, beatus Villelam, & Christianos tam fausto nuncio. Sed erat Ethnicus malevolentia in Christum & Christianam rem tam infamis, ut tam repentinum ex opposito amorem, Christiani dolum crediderint, quo dissimulare proditorem certam voluisset, quare illi tantò fidendum cautiùs, quantò prolixius fidem præferbat: communibus ergo consiliis decernunt, Villelam ab ea profectioe omnino prohibere; & frustra Iacobus incubuit ad eximendum iis metum; frustra preces Villela, rationesque adhibuit, ne spes tantas diuini obsequij elidere pergerent, de quo ipsemet Goam datis ad nostros literis hæc habet. Claudebam has literas, cum Nara huc venit à potentissimo nobili nuncio, rogans ut eo me conferam, faciamque illum Christianum; sed is Dei cum sit hostis acerrimus, quid me futurum sit non nihil ambigo. Certum quidem mihi est proficisci; alterum verò ex duobus spero, vel me illic vitam pro Christo positurum, quam non sum illi vnquam negaturus, & auertat Deus in æternum ne faciam animam meam pretiosorem quàm me; vel si promissis res ipsæ responderint, scripturum me forsitan, ut exhauriatis Collegia Indiæ, omnesque mihi subsidio aditis, à quo enim
accerfor

accerfor Ethnicus, auctoritatis est apud omnes summa. Dispenser rem Deus, vt suæ gloriæ conuenientiùs viderit. Sic ille April. 27. ann. 1563. qui præclusa sibi facultate tentandi periculi, hoc saltem euicit vt socium suum Laurentium Naram suo loco transmitteret; quod hic multum anceps, & vitæ dubius, tamen fortiter suscepit, probèque institutus in varios casus & fortuitas quæstiones quid ab se dici, quidve fieri deberet, itineri se dedit, iussus omnino intra quadriduum renuntiare per se quid actum foret, habitum iri alioqui pro victo vel mortuo, nisi apparuisset ad conditum. Fiebant interea temporis apud Deum preces Christianorum Sacaiensium votis communibus, vt fortunaret illud iter eo fine quem Patre Villela nemo confidentius expectabat. Dictum reditui quadriduum exierat iamque Laurentium morte alij sublatum, dicere alij carcere teneri, quod statum diem non obisset, de quo vt certi aliquid constaret, simul vbi res ferret ope necessaria iuuaretur, Naram secretò mittitur Iapo quidam Antonius nomine, cui non fuit longius procedendum; viæ dimidium emensus Laurentio occurrit, cum viris duobus redeunti qui Patris vsui equum loris trahebant. Sacaium reducem adire Laurentium Christiani, circumstiterè, scitari, ecquid noui & boni? ille bona faustaque omnia omnibus confirmare, feros antehac illos infectatores nominis Christiani, Xamaxacondonum, & Cicondonum Christo manus dedisse, nihilque ad edendam professionem suæ fidei expectare præter Patris aduentum, à quo fonte diuino tingerentur, magnos religioni sacrosanctæ hoc aditu regionum tractus aperiri; Duos totius Iaponiæ in omni genere literarum facillè Principes, rapturos secum innumerabilem populum. Hæc festa adstantium acclamatione, lætisque lachrymis excepta, subsequutæ sunt gratiæ actiones tantò effusius, quantò iucundiùs diffidentiam omnem fefellerat; & qui Patrem ab eo itinere tam pugnaciter auerterant, iidem nunc volebant esse itineris comites, vt eo præsentès gauderent, quo procul, & adhuc promisso, tantoperè reficiebantur; sed fuere promissis, & opinione, facta etiam maiora, accessit duobus tertius sacri fontis, & fidei socius, in paucis doctissimus Xicaidonus, Mioxindoni propinquus, qui sua quadam in arce, Imori dicta, nouus, paucisque à Baptismo diebus Christi præco deprædicare incolis cœpit bonum quod hauserat, fecitque scientiæ omnis existimatio qua erat apud omnes vt audito illo erumperet populus, & communi voce Baptismum posceret, mitteretque ad accersendum quamprimum Villelam spondens fore vt breni totam Imorim haberet Christianam. Præmissò tunc quidem Laurentio suo Villela, post expeditior à Meacensium cultura illum secutus est, celebravitque bis Baptismi solennia, quibus singulis lustrauit septuaginta capita nobilitatis primariæ, qui numerus paulo post accessu Plebeiòrum ad quingentos peruenit. Bonzios inter hæc stipe & frequentia populi minutos, fames potius quàm sectæ studiù tota Imori sparfit,

vindictam & iras Xachæ & Amida defertoribus ipsorum comminantes, nisi ad ritus patrios remearent, quibus popellum dum teritant, obuios fortè Christianos in fana sua vi raptabant, vt illos ad Baptismi desertionem adigerent, sed tantùm abfuit vt vel vnum aliquem expugnarent, vt è contrario iunctis armis in defensionem occurrerent Bonziis insolenter de more in Christiana bacchantibus, eosque in cœnobio sua retruderent. ne tamen scelestos in seditionem præcipitaret desperatio, cierentque vicinos in arma populos, suasit Villelæ Xamaxicondonus, parumper Imori cederet, transfiretque in arcem aliam, & rogaret à se Mioxindonum tunc in ea degentem, ne grauaretur per orium aures dare, Christianorum mysteria explananti: capto illo eorum æquitate, & sanctorum, nec Imorenses Bonzios nec mortalium quempiam aliquid aufurum, vt quem præfectura Meacensis militiæ cunctis faceret metuendum, nec aliter quàm præuisum fuerat euenit. Profecto Villelæ Deus primo congressu, Mioxindonum tunc certè docilem præbuit (nam dirè postea vexasse Christianos videbimus) tunc adèd omnia Christiani cultus effata laudauit, vt in eius tutelam ardentè insurgeret, cuius suæ mentis cum auctoritatem Imori iussisset promulgari; leuius Bonziis visum est ferre imperata patienter, quàm arte, & fraudibus frustra iis eludendis insudare.

Hic metu soluta Christi fides, exinde liberè progredi, & vicinis Meacopagis se palam ostendere, grandi eorum bono, & Ecclesiæ incremento, ex iis quinque, religiosa suorum contributione, singuli singulas sibi ædes sacras exædificarunt, cœperuntque in multo ampliora spes mittere. Collatis enim Cicondonus, & Ximaxicondonus curis & operis, ingenti volumine complectebantur placita legis Christianæ, cum mendaciis composita sectarum à Xaca & Amida deductarum, & à veteribus aliarum auctoribus, eam ob rem Villela cogitatione regnorum Bandi nunc abstulit, quibus meditabatur antehac Euangelium importare, hoc est parti illi Iaponum imperij mediæ, quæ à Meaco progrediens in Iezui angustias definit.

23.
Gagus Iondiam reuertit & in tepefit.

Sed nunc demùm Scimi Prouinciæ inferiores nos reuocant ad scribenda quæ Cosmus Turrianus eiusque socij pro Dei gloria in iis gessere. Prius tamen inde excludere cogimur Baltasarem Gagum cuius præclara facta nonnullo etiam diuini miraculi testimonio illustrata hoc libro fideliter dedimus. Sed diuersam nunc de se materiam ingerit, fuit enim ex iis qui missa ad aratrum manu, subsistunt in medio sulco, & respectantes vel gestis saturi, vel deterriti gerendis aratrum omittunt. Delectu Xauerij ante annos octo in Iaponiam venerat, quibus totis excoluerat ferax solum, eo meritorum, & animorum fructu, qui plus homini diuina sapiienti afferre voluptatis quàm inferre tædij debuissent: at is velut onere pressus intolerabili, facultatem Indiæ repetendæ quam postulauerat à P. Turriano tandem obtinuit, prætexens itineri rumorem officij necessarij ad Patres Indiæ de Iaponia docendos, & procuranda Iaponibus operatorum subsidia, quasi Manuel Mendoza sua nauis, quam ipse ad reditum